

Indlandsstat og et land som ikke rigtigt eksisterer

Nej, turen gik ikke til Schweiz eller Østrig, men til et land med tre hovedstæder. Republikken Moldova ligger indeklemmt mellem Rumænien mod vest og mod nord, syd og øst mod Ukraine. Moldova er en tidligere Sovjetrepublik, som erklærede sig selvstændig i 1991. Landet har ca. 3,5 millioner indbyggere og er lidt mindre end Danmark.

Moldova er det absolut fattigste land af de tidligere sovjetrepublikker og det fattigst land i det geografiske Europa. Lad det være sagt med det samme, at hvis man deltager i en grupperejse, så indgår fremvisning af fattigdom ikke i den lokale rejseoperatørs program.

Hovedstaden Chisinau

Fattigdommen viser sig, udover fattige mennesker, som et nedslidt samfund med dårlige veje og manglende vedligeholdelse af bygninger. Her er pænt og rent, fordi en metode til at bekæmpe arbejdsløshed på er, at ansætte folk til renholdelse af byens gader og parker.

Chisinau er en slidt by, men den bliver grundigt renholdt.

I et fattigt land er kontrasterne ofte store. Vi spiste på en moderne restaurant, hvor der var en uniformeret opsynsmand, som holdt øje med gæsternes luksusbiler. Et rigtigt oligarksted, men middagen kostede stort set det samme som morgenmaden i Kastrup Lufthavn.

Det hører med til en rundrejse at høre om landets historie og dets helte. Et naturligt stop er statuen af Stefan cel Mare eller Stefan den Store. Han regerede Moldova fra 1457 til 1504, og han vandt 34 ud af 36 krige, hvor fjenderne var osmannerne, Polen og Ungarn. Ud over krige fik han også bygget 44 kirker og klostre, og landet udviklede sig både landbrugsmæssigt og økonomisk under hans styre. En sand folkehelt, men et er statuen, noget andet er det, som er lige bag statuen.

Den russiske fortid

Bag monumentet ligger, ikke overraskende, indgangen til Stefan cel Mare parken. På hegnet ved indgangen til parken hænger nogle plancher, hvor der blandet andet er billeder af Ribbentrop og Stalin.

Plancher på gitteret til Stefan cel Mare parken som viser den hemmelige aftale mellem Nazityskland og Rusland (Molotov-Ribbentrop-pagten).

Billederne er fra underskrivelsen af Ikke-angrebspagten (Molotov-Ribbentrop-pagten) mellem Tyskland og Rusland. Der er også billeder af nogle dokumenter. Der er den hemmelige tillægsprotokol, som Tyskland og Rusland indgik vedrørende interessessfære mht. nabolandene. Som bekendt delte Tyskland og Rusland Polen imellem sig, og Rusland fik Finland, Estland, Letland og Bessarabien. Sidst nævnte land er stort set det landområde, som i dag er Moldova. Sovjet benægtede den hemmelige aftale helt frem til 1989. Budskabet er klart, Rusland er ikke til at stole på!

Digtere

I parken er en allé med buste af forfattere, digtere og politiske ledere. Forbindelsen mellem sprog, nation og litteratur er velkendt både i fortiden og i nutiden. I sovjettiden fik poeter og sangskrivere ofte en særstatus i samfundet, blandt andet fordi de kunne tillade sig at udtrykke sig kritisk overfor styret, uden det fik alvorlige konsekvenser. Det var tilfældet for den russiske digter Jevgenij Jevtusjenko og sangeren og sangskriveren Vladimir Vysotskij, som begge udgav systemkritiske digte og sange uden at blive udsat for sovjetstyrets forfølgelse.

Buste af digteren Mihai Eminescu.

En af de store moldoviske digtere er Mihai Eminescu, og hans buste er noget speciel. Busten er lavet af billedhuggeren Lazăr Dubinovschi, som blandt andet også stod bag en statue af Marx og Engels. Statuen med Marx og Engels blev destrueret, da man efter Sovjetunionens sammenbrud fjernede statuer og monumenter over fremtrædende kommunister.

Ved det første blik er der ikke noget specielt ved busten af Mihai Eminescu, men så alligevel. Håret sidder ikke rigtigt på den ene side af hovedet. Går man om bag busten, vil man se et ansigt i profil, hvor næsen er formet af den strittende hårlok.

Busten er udført af billedhuggeren Lazăr Dubinovschi, om hvem det siges, at han har tilføjet sin profil til busten.

Efter sigende har billedhuggeren Lazăr Dubinovschi puttet sin egen profil ind i busten.

Piata Centrale

Jo fattigere et land er, jo større er det lokale marked. Der er et kæmpe marked i Chisinau med alt fra kød, brød, levende fisk, oste, friske grønsager til køkkentøj og beklædning.

Selv om landet er fattigt, er der ikke mangel på madvarer og udvalgt er stort. Da Moldova ikke har adgang til havet, må de friske fisk, bl.a. karper, enten være opdrættet eller fanget i floder og søer. Fiskene går i store overfyldte bassiner, hvor de kæmper for at få luft. De frosne fisk stammer højst sandsynligt fra Sortehavet, da det er havbars, dorade og multe

Der er en stor hal udelukkende med ost, og det bugner med frisk ost. I alle staderne er der den samme type blå købmandsvægt.

Udvalget af honning er stort, og vi blev budt på 7-8 smagsprøver af en meget talende mand. Vi forstod ikke et ord af, hvad han sagde. Vi ville gerne købe, og han ville gerne sælge, så det lykkedes at få købt et glas honning med hjem.

Uofficielle markeder

Uden for indgangen til Piata Centrale står nogle koner med mange forskellige hjemmeavlede grønsager og frugt. De sælger også æg, honning og frugtsaft på gamle cola-flasker.

Ved indgangen til Piata Centrale står koner og sælger grønsager fra deres kolonihave.

Søndag formiddag lige uden for centrum, på den brede boulevard, sælger almindelige mennesker alt, hvad de ikke selv har brug for længere. Det er især tøj og sko, der sælges, og nogle få steder falbydes værktøj, legetøj og billige smykker.

Søndagsmarked i Chisinau hvor almindelige mennesker sælger alt hvad de kan undvære.

The train of pain

En af følgerne af underskrivelsen af ikke-angrebspagten mellem Tyskland og Rusland var, at Stalin foretog massedeportationer både under og efter 2. Verdenskrig. Det skete i bedste Stalin stil, hvor både politiske fanger, intellektuelle, politikere, præster og tilfældigt udvalgte familier blev deporteret. Deportationerne blev begrundet med sovjetisering og politisk genskoling, men reelt set var der tale om indespærring i arbejdslejre i Sibirien eller Kasakhstan. Natten mellem 12. og 13. juni 1941 blev 23.000 mennesker i Chisinau eksileret og undervejs til arbejdslejrene, hvor turen tog op til flere uger, døde flere tusinde pga. manglen på mad og vand. Det anslås at over 100.000 mennesker blev tvangsdeporteret fra Moldova, og den sidste deportation skete så sent som i april 1951.

På banegårdspladsen står et kulsort monument over ofrene for Stalins tvangsdeportationer.

Orheiul Vechi

Det var ikke den mest moderne eller komfortable bus vi kørte i. Det var der måske ikke noget at sige til, fordi det sidste stykke af vejen satte hjulophænget på en alvorlig prøve. Men det holdt! At vejen var dårlig, har næppe haft betydning for de pilgrimme som vandre ud til klippeklosteret Orheiul Vechi. Der er to ting som gør klosteret specielt, det ligger i et fantastisk landskab, og det er hugget ind i klippevæggen.

Udsigt over Orheiul Vechi nationalpark med den nyrenoverede Skt. Maria kirke i baggrunden.

Landskabet er formet af floden Raut, og hvor eroeringen har skabt en stejl klippevæg, som følger flodens slyngning. Klosteret kan dateres tilbage til det 13. århundrede, og det er muligt at besøge hulekirken.

Hulekirke er, som navnet antyder, hugget ind i bjergmassivet.

På siden af hulekirken er der adgang til en naturlig klippeafsats. Fra den smalle afsats er der et fantastisk vue udover dalen og ca. halvfjerds meter lodret ned til floden.

Udsigt over Orheiul Vechi nationalpark fra klippeafsatsen lige uden for hulekirken.

Et andet emne, som heller ikke indgår i de lokale rejseoperatørers program, er kirkegårde. Ikke langt fra klippeklostret ligger Cimitir Butuceni. Det er en lille kirkegård, og gravene er ikke velholdte, men overvokset med græs og ukrudt. På de fleste gravsteder står et simpelt kors lavet af sammensvejet jernrør og malet i en farve, som minder mest om Mærsk blå. Andre kors er udført mere kunstnerisk, og på få grave er der gravsten, som vi kender dem.

Ikke langt fra hulekirken ligger kirkegården Cimitir Butuceni.

Vin

Moldova er et vinproducerende land, og de har mange fremragende vine, desværre er det umuligt at finde dem i Danmark. Allerede den første dag på turen blev vi kørt direkte fra lufthavnen til vineriet Asconi, hvor vi fik en rundvisning, og hvor der bagefter var vinsmagning og middagsmad.

Et par dage senere besøgte vi vineriet Cricova, som har en meget stor underjordisk vinkælder.

Den sidste dag før hjemrejsen besøgte vi endnu et vineri. Her blev vi modtaget lidt utraditionelt med trommer og harmonika. Vineriet Comrat havde sit eget kommunistiske museum, som vi besøgte, før der var vinsmagning.

Cricova er på en og samme tid et interessant sted at besøge og frygteligt turistet, men vineriet har en spændende historie. Cricova er det næststørste vineri i Moldova og har ca. 120 km underjordiske gange med vinkældre, og der udvides fortsat. Gangene går helt ned i 100 meters dybde og dybest nede lagres mousserende vin.

Gangene stammer helt tilbage til 15 hundredetallet, hvor kalkstenen blev udhugget og brugt til byggemateriale. Vineriet Cricova blev etableret efter dekret fra Stalin i 1952, og det var oplagt at bruge de underjordiske gange til lagring af vin pga. den stabile temperatur.

Hundrede meter under jorden findes pupitre til la Remuage, dvs. drejning af flasker med mousserende vin, for at få de døde gærceller samlet i flaskehalsen.

En af vinkældrene hos Cricova.

De underjordiske gange bruges ikke blot som vinkældere. Der er indrettet en lille biograf, og mens man ser en film om vinfremstilling, nyder man et glas mousserende vin. Der er også flere lokaler til vinsmagning, og i et af dem holdt Vladimir Putin i 2002 sin halvtredsårs fødselsdag.

Smagerummet hvor Putin holdt sin halvtredsårs fødselsdag.

Sammen med andre notabiliteter, har Putin fået sin egen samling af Cricova vine, som ligger lagret i vinkælderen.

Putins vinlager hos Cricova. Efter sigende er Putin afholdsmand!

Den største attraktion for vinnørder, er en lille flaske vin fra 1902.

Efter sigende den ældste fyldte vinflaske.

Flasken er krigsbytte og stammer fra Herman Gørings vinsamling, en vinsamling han næppe var kommet helt legalt til. Efter 2. verdenskrig blev vinsamlingen sendt til Moskva, hvor næsten alle 3.000 flasker blev drukket. De flasker, som ikke blev drukket, blev senere sendte til Georgien og Moldova, fordi de var de to sovjetrepublikker, som fremstillede den bedste vin.

Der går en skrøne om Yuri Gagarin, det første menneske i rummet. Under sit besøg på Cricova blev han væk i den labyrintiske vinkælder. Første efter et par dage kom Yuri Gagarin ud, men intet tydede på, at han havde lidt af tørst under sit ophold.

Gagausien

Befolkningssammensætningen i den sydlige del af Moldova er multietnisk og har et stort kristent tyrkisk mindretal.

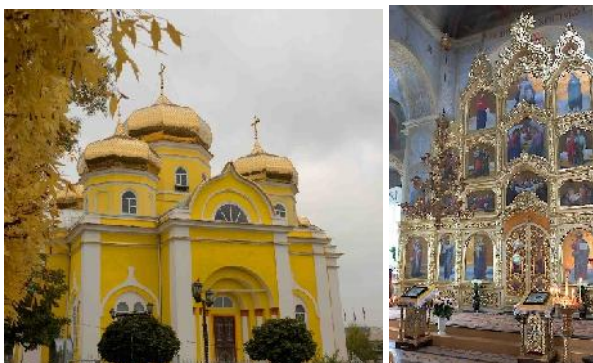
Da Moldova løsrev sig fra Sovjet blev hovedsproget rumænsk i stedet for russisk, men i Gagausien var hovedsproget tyrkisk. Samtidig overvejede Moldova en genforening med Rumænien og de to ting fik Gagausien til i 1991 at løsrive sig fra Moldova. I 1994 ændre Moldova sin forfatning, hvilket gjorde det muligt for Gagausien at få autonomi, og Gagausien blev atter en del af Moldova.

Statue af Lenin foran regeringskontoret i Comrat.

Hovedstaden i Gagausien er Comrat, hvor Lenin fortsat troner foran det lokale regeringskontor.

Der er ikke meget at se i byen ud over byens farverige katedral.

Johannes Døberen katedralen i Comrat.

Vi besøgte Gagauz Sofrasi som er lidt en blandet landhandel, bestående af hotel, restaurant, en form for frilandsmuseum og salg af husgeråd og andet husflid. Vi så lidt af tilberedningen af gagausiske retter, før vi fik dem serveret til frokost.

Transnistrien

Under sovjetstyret blev Moldova udsat for en af-rumæniseringspolitik, der bl.a. indebærer, at det rumænske (latinske) alfabet blev erstattet af det russiske (kyrilliske) alfabet. Egentlig industrialisering fandt kun sted i den østlige Transdnjestr-region, som oplevede en indvandring af russiske og ukrainske industriarbejdere. Landet vest for Dnjestr forblev fortrinsvis landbrugsområde, og Moldova var i sovjettiden kendt for sin produktion af vin.

Landet som ikke rigtigt eksisterer

Dnjestr floden flyder på langs gennem Moldova og udgør en indre grænse i Moldova til løsrivelsesrepublikken Transnistrien.

Transnistriens løsrivelse fra Moldova er kompleks. Da Gorbatsjov kom til magten i Sovjetunionen, fik sovjetrepublikkerne større autonomi. Det fik blandt andet Moldova til at vedtage en lov i 1989, der gjorde rumænsk til hovedsproget. Senere samme år startede oprøret i Rumænien mod Ceausescu regimet. Efter Ceausescu's fald, begyndte diskussionen i Moldova om en sammenslutning mellem Rumænien og Moldova. Det skabte frygt i den russisk talende del af befolkning, og medførte at Transnistrien erklærede sig uafhængighed af Moldova. Det kom til kortvarige uroligheder i 1990, blandt andet blokade af broer over Dnjestr floden. Uafhængigheden blev aldrig effektueret, fordi styret i Moskva ikke tillod at Transnistrien blev en selvstændig sovjetrepublik. Efter Sovjets fald i 1991, vedtog det moldoviske parlament en uafhængighedserklæring af Sovjetunionen, blandt andet med henvisning til Molotov-Ribbentrop-pagten. Det fik konflikten mellem Moldova og Transnistrien til at blusse op, fordi Transnistrien arealmæssigt ikke var en del af Besarabien, som Molotov-Ribbentrop-pagten omhandlede. Det kom til en kortvarig krig, hvor Transnistrien fik militærstøtte af Rusland. Krigen sluttede i 1992 og siden da har Den Pridnestroviske Moldaviske Republik været en de facto stat. Officielt er den smalle stribe land langs floden Dnjestr stadig en del af Moldova og Transnistrien anerkendes kun af to andre udbryderepublikker Abkhasien og Sydossetien.

Rusland har en fredsbevarende styrke i Transnistrien, samtidig med at Rusland ikke anerkender Transnistrien som selvstændigt land.

Transnistrien er understøttet økonomisk af Rusland, og Rusland udbetaler bl.a. pensioner til de mange ældre med russiske pas. Moldova og Transnistrien har fortsat en stor afhængighed af hinanden. Da landet ikke er anerkendt, kan det kun eksportere varer gennem Moldova. Energiforsyningen til Moldova fra Ukraine går igennem Transnistrien, som tapper gratis strøm og naturgas. Moldoverne er selvsagt ikke glade for at betale for Transnistriernes energiforbrug.

Indbyggere i Transnistrien med russisk pas har problemer med indrejse til nabostaten Ukraine pga. den anspændte situation omkring Krim.

Efter Sovjets sammenbrud lukkede mange fabrikker i Transnistrien efterfølgende, og pga. mangel på arbejde er den yngre del af befolkningen med russisk pas begyndt at udvandre til Rusland for at finde arbejde.

Når man hører Radiovagabond Palle Bo's beretning fra Moldova og Transnistrien (<https://www.radiovagabond.dk/podcast-016-moldova-var-en-fantastisk-overraskelse/>), får man let det indtryk, at Transnistrien er et europæisk Nordkorea. Det så også lidt voldsomt ud ved grænsen, hvor der stod en krigstank under et camouflagenet. Visse steder er det ikke tilladt at fotografere, og man skal ikke fotografere politi og militærfolk eller russiske militærinstallationer. De sidste er nemme at genkende, fordi muren rundet om militæranlæggene er malet gul.

Passerseddel

Man skal ikke have visum for at komme til Transnistrien. Ved grænsen bliver ens pas skannet, og man får udleveret et *Migration Card*, som gælder i 10 timer. Når man kører ud af Transnistrien, skal den lille papirseddel afleveres igen ved grænsekontrollen.

Det første stop i Transnistrien var Bender, hvor det var muligt at veksle til den lokale valuta i et shoppingcenter. Guiden fortalt, at det var vigtigt af have kontanter, fordi der ikke var pengeautomater eller kreditkortterminaler i butikker og på restauranter. Godt nok har Transnistrien en national bank, men tilsyneladende sker alle udenlandske transaktioner gennem russiske banker.

Over for shoppingcentret ligger en militærkirkegård, hvor 338 rumænere og 18 sovjetiske soldater, som døde i 2. verdenskrig, ligger begravet. Der er ikke offentlig adgang til militærkirkegården, hvilket højst sandsynligt skyldes, at der også ligger soldater begravet fra andre ikke vundne krige.

Militærkirkegården i Bender.

I Bender ligger fæstningen Tighina, som stammer tilbage til middelalderen. Fæstningen ligger på højre side af Dniestr floden og har altid haft strategisk betydning, siden det blev bygget af osmannerne i 1538.

Tighina fæstning hvor Carl VII søgte tilflugt under den store nordiske krig.

Russere og tyrkere har udkæmpet mange slag om Tighina, og én af dem som deltog, var Baron von Münchhausen. Som navnet antyder var von Münchhausen tysker, og i sin militærkarriere var han blandt andet kaptajn i det russiske kavaleri. Det er ikke hans indsats i krigene, som von Münchhausen er kendt for, men der er ingen tvivl om at livet i hæren har været inspiration til hans fantasifulde eventyr.

Carl XII af Sverige søgte tilflugt i Bender under den store nordiske krig. Karl XII led et alvorligt nederlag og måtte kapitulere til Rusland. Efter kapitulationen flygtede han til Bender, som på det tidspunkt lå i det osmanniske rige.

I dag er Tighina fæstningen et museum, men så sent som i løsrivelseskrigen mellem Moldova og Transnistrien 1992, blev fæstningen brugt som forsvarsværk.

Tiraspol

Foran parlamentsbygningen i Tiraspol troner Lenin fortsat. Det er kun tilladt at fotografere parlamentsbygning fra modsatte fortovej.

Lenin foran parlamentsbygningen i Tiraspol.

Mindesmærket i Tiraspol over tre krige og den ukendte soldats grav.

Krigsmindesmærket består blandt andet af en gammel militærtank.

Næsten lige ved siden af parlamentet ligger et stort krigsmindesmærke med en iøjnefaldende T34/85 krigstank og den traditionelle evige flamme på den ukendte soldats grav.

Markedet i Tiraspol.

Krigsmindemærket omfatter flere krige, den store fædrelandskrig, som vi kender som anden verdenskrig, krigen i Afghanistan og den kortvarige krig mellem Moldova og Transnistrien.

Markedet i Tiraspol er ikke så farverigt som det i Chisinau, men overraskende nok findes der en hæveautomat.

Selv om Tiraspol er hovedstaden virker den, ligesom Bender, som forvokset provinsby med lidt trafik og få mennesker.

Kvint

Cognac er en beskyttet betegnelse, men der fremstilles tilsvarende drikkevarer i andre lande, som tillader sig at kalde drikkelserne for cognac. Det sker også i Transnistrien, hvor Kvint destilleriet fremstiller flere typer cognac. Der er selvfølgelig en

stor butik på hovedgaden i Tiraspol, som udelukkende sælger Kvint. For at kunne eksportere er det nødvendigt at opgive oprindelseslandet som Moldova og ikke Transnistrien. Til alles overraskelse var butikken i besiddelse af en kreditkortautomat!

Nummerplader

Fordi Transnistrien ikke er et anerkendt land, kan biler som er indregistreret i Transnistrien ikke køre uden for landets grænser. Der er opnået enighed mellem Moldova og Transnistrien om en neutral nummerplade, hvoraf nationalitet ikke fremgår.

Kun bilen i midten kan køre i nabolandene Moldova og Ukraine, da den har neutral nummerplade uden nationalitetsmærke.

Russisk bureaukrati

Vi spiste frokost på en restaurant, som var kendt for sit ukrainske køkken. Som sådan adskilte det sig ikke væsentligt fra den mad, vi havde fået i Moldova. Det var solid og velsmagende kost, som startede med den klassiske rødbedesuppe.

Vi havde ikke på noget tidspunkt på rejsen støt på det særlige russiske bureaukrati, hverken ved indrejsen til Moldova eller Transnistrien. Det gjorde vi, da vi skulle betale for vores drikkevarer til maden. Der var to om at gøre arbejdet. Én til at skrive op og én til at tage i mod pengene og give eventuelle byttepenge retur til den første, som så atter kontrollerede om sammenregningen var rigtig, de modtagne penge, og at der blev givet rigtigt tilbage. Det tog meget lang tid for vores danske rejseleder Stig Vørmer, at få en regning. Hvad skulle han da med sådan en? Om det nu var nødvendigt? De havde vist aldrig hørt om nogen, som fik rejseomkostninger dækket ved brug af bilag. Det tog lidt tid før de fandt et stempel, og fik tilkaldt en tredje person, der var godkendt til at bruge stemplet, og kunne underskrive regningen på behørig vis.

Der var ikke den letteste dag for vores lokale moldoviske guide. Hun havde først fortalt om den transnistriske valuta, som kun er gangbar i Transnistrien og derfor eksisterede hverken hæveautomater eller kreditkortterminaler, men begge dele fandtes. Det var nok heller ikke let at holde sig neutral, når talen faldt på det anspændte forhold mellem Moldova og Transnistrien, især de politiske og økonomiske forhold mellem landene.

Desuden havde hun indskærpet, at det var vigtigt at passe på passersedlen, fordi den skulle afleveres ved udrejsen, og en manglende passerseddel kunne give vanskeligheder. Og hvad sker der så ved grænsen på

hjemvejen? Alle sidder i bussen med pas og passerseddel parat. En militærperson stikker hoved ind i bussen, kigger sig lidt omkring og ønsker god tur. Ingen kontrol af pas, og ingen indsamling af passersedler!

Продолжительность пребывания в Республике Полное наименование КПП - Киевский 18.10.2019 20:09:31	
Migration Card/Миграционная карта	
Family name / Фамилия ANDERSSON	
Given name / Имя NIELS ERIK	
Valid until / Действителен до	Valid in / Действителен в
██████████	DNK
Reason / Причина	Reason / Причина
██████████	Въезд ПМР
Duration of stay / Срок пребывания ТО / До 18.10.2019 20:09:31	
ID	Transit / Транзит
36741165	

Passerseddel som giver tilladelse til ti timers ophold i Transnistrien.

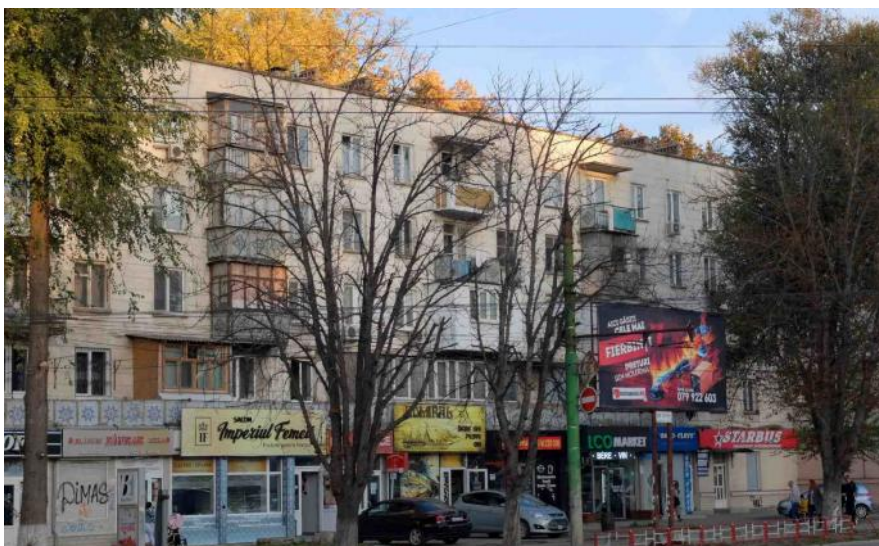
Transnistrien virker lidt som et frilandsmuseum for det gamle Sovjetunionen. Måske er det lidt som et omvendte Vestberlin, hvor Transnistrien ligger omgivet af kapitalistiske lande.

Arkitektur

Uanset hvor man rejser i Rusland eller de tidligere sovjetrepublikker, har de arkitekturen til fælles. Under Stalin blev der bygget huse i klassicistisk stil. Det var solidt byggeri med store lejligheder ofte med balkoner, som dog for det mest var forbeholdt partifunktionærer. Almindelige boliger blev bygget simplere uden ornamentik og typisk på tre til fem etager. Brede lige gader og store pladser var en del af byplanlægning. Jord havde ingen økonomisk værdi under kommunismen, så det var billigt at skabe plads for militærparader og plads til afholdelse af andre ceremonier.

Parolen lød, at det sejrende proletariat fortjener skønhed. Byrummet skulle bestå af flotte bygninger og grønne områder.

Det bedst kendte stalinistiske byggeri er de syv søstre i Moskva og universitet i samme by.

Et eksempel på stalinistisk boligbyggeri i Chisinau.

Det påstås, at Khrustjov startede en langsom kvælning af arkitekturen. I tresserne under Khrusjtjov blev arkitekturen forandret, og der blev bygget mange boliger for at nedbringe den alvorlige boligmangel i Sovjet.

Et eksempel på byggestil og kvalitet under Khrustjov.

Derfor blev byggeriet et ensformigt elementbyggeri med små lejligheder. Byggeriet var ofte af dårlig kvalitet og manglende vedligeholdelse betyder, at man nødtigt vil bo i lejlighederne i dag. Boligblokkene var i starten typisk på 5-6 etager og for at overvinde bolig manglen endte det med højhusbyggeri med 15-16 etager.

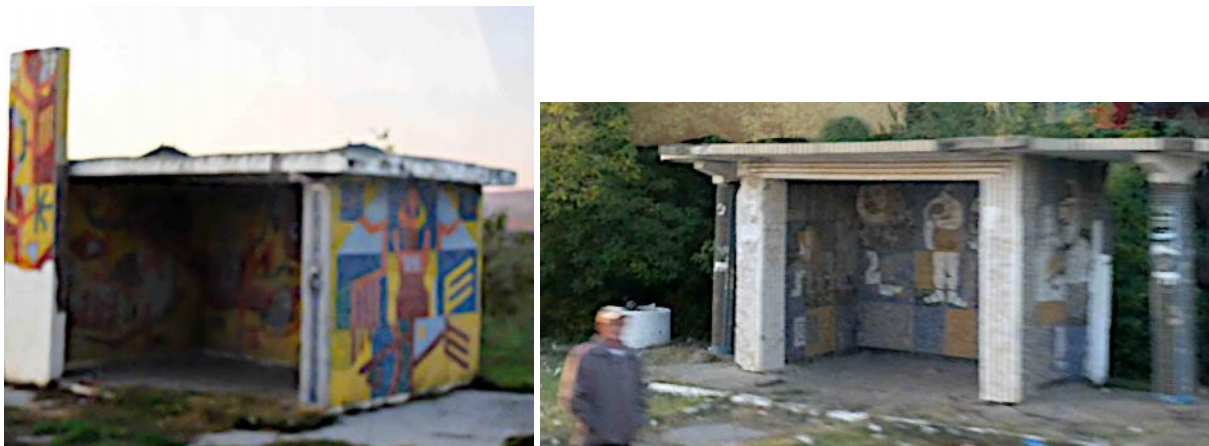

Eksempel på arkitektur under Bresjnev.

Hvis det ikke lykkedes Khrustjov at slå arkitekturen ihjel, så døde den efter sigende under Bresjnev. Byggemønstret fortsatte under Bresjnev, hvor der fortsat var meget ringe udfoldelsesmuligheder indenfor arkitekturen. Den eneste positive udvikling var, at byggeriet blev af bedre kvalitet og lejlighederne større.

Busstoppesteder

Hvis der ikke var mulighed for arkitektonisk udfoldelse inden for byggeriet, måtte arkitekterne kaste sig over noget andet.

Eksempler på busstoppesteder i Moldova. fotografierne er uskarpe, fordi de er taget fra turistbussen.

Busstoppestederne langs landevejene er et kapitel for sig selv. De er ikke standardiserede, og form og udsmykning varierer meget.

Turisme

Moldova ligger i et fjernt hjørne af Europa og landet er i dag ikke et turistmål. Det virker som en stor og vanskelig opgave at opbygge turisme i Moldova. Turister tiltrækkes af kunst, kultur, shopping, golf og gode strande. Der er ikke mange museer, badestrande er der så som så med og golfbaner findes slet ikke. Der er ikke meget at købe, men mad og drikke er billigt.

Det skal ikke afholde nogen fra at besøge Moldova. Der er meget at se, og det er fortsat muligt at opleve lidt af den gamle sovjetatmosfære. Moldova er et fattigt, men farverigt land.

